



# MINISTER SKARBU PAŃSTWA

Warszawa, 13. 06. 2006 r.

MSP/DNWIPH/ 149 /GB/06

Pan  
Bogdan Borusewicz  
Marszałek Senatu  
Rzeczypospolitej Polskiej

*Stanisław Paweł Maruda*

W nawiązaniu do pisma Pana Marszałka z dnia 25 kwietnia 2006 r., znak BPS/DSK-043-298/06 przy którym zostały przesłane teksty trzech oświadczeń złożonych przez Pana Senatora Czesława Żelichowskiego podczas 9 posiedzenia Senatu RP w dniu 20 kwietnia 2006 r. kierowanych do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Gospodarki i w Ministerstwie Skarbu Państwa, w załączeniu przekazuję - w uzgodnieniu z MG, stanowisko w kwestiach poruszonych w tych dokumentach.

## 1. Kontrakty długoterminowe (KDT) sprzedaży mocy i energii elektrycznej.

Kontrakty długoterminowe (KDT) na zakup mocy i energii elektrycznej, zawarte zostały w latach 1994-1998, pomiędzy wytwórcami energii elektrycznej wybranymi w drodze przetargu i Polskimi Sieciami Elektroenergetycznymi S.A. (PSE S.A.).

Umowy długoterminowe na wiele lat zagwarantowały poziom przychodów wytwórców. Były elementem stabilizującym sektor wytwarzania energii w czasie transformacji ustrojowej. Pozwoliły na pozyskanie finansowania dla najlepszych projektów inwestycyjnych. W przeważającej liczbie przypadków wspomniane inwestycje zostały już zrealizowane, co spowodowało zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego kraju oraz, dzięki zastosowanym nowoczesnym technologiom, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do środowiska. KDT były narzędziem do pozyskania niezbędnych środków na inwestycje służące unowocześnieniu istniejących oraz budowie nowych jednostek wytwórczych, były istotnym aktywnym w procesie prywatyzacji niektórych przedsiębiorstw wytwórczych. Inwestycje prowadzone w ramach KDT miały na celu zwiększenie efektywności wytwarzania energii elektrycznej oraz ograniczenie negatywnego wpływu elektroenergetyki opartej o węgiel na środowisko naturalne.

Dzięki KDT polska elektroenergetyka stała się znacznie bardziej nowoczesna:

- zmodernizowano ponad 40% krajowych mocy wytwórczych,
- wzrosła sprawność wytwarzania energii elektrycznej (przeciętnie o 3 – 4%) .
- zastosowane nowoczesne technologie i nowe instalacje wpłynęły wyraźnie na zmniejszenie się poziomu emisji szkodliwych zanieczyszczeń do atmosfery, w szczególności popiołu (o ok. 60%) i dwutlenku siarki (o ok. 40%).

W ramach KDT poddano modernizacji 61 bloków oraz układy kolektorowe Elektrowni Konin, Elektrociepłowni Żerań i Elektrociepłowni Pomorzany, uzyskując w jej wyniku przyrost mocy w wysokości: 1302 MW. Ponadto wybudowano lub buduje się 20 nowych bloków o mocy łącznej 2984 MW.

W miarę liberalizacji rynku energii elektrycznej, system umów długoterminowych zaczął negatywnie wpływać na rozwój tego rynku i na sposób funkcjonowania branży elektroenergetycznej, a pośrednio i całej polskiej gospodarki. KDT nie zostały rozwiązane przed wejściem Polski do Unii Europejskiej i stanowią obecnie jedną z istotnych barier dla liberalizacji rynku energii elektrycznej. KDT zostały zawarte w momencie gdy na rynku PSE S.A. pełniły rolę jedyne kupującego. Od chwili gdy podsektory wytwarzania i obrotu energią elektryczną uznawane są za konkurencyjne, KDT w obecnej formie stoją w sprzeczności z rynkiem energii elektrycznej. KDT stanowią dominujący segment rynku hurtowego energii elektrycznej, zniekształcając sygnały cenowe w segmencie rynku poddanego mechanizmowi konkurencji. Nieudane próby rozwiązania problemu KDT podejmowane były przez kolejne rządy od 1998 r.

W połowie 2003 r. władze polskie skierowały projekt ustawy w sprawie likwidacji KDT do Komisji Europejskiej celem potwierdzenia jej zgodności z prawem UE. Ustawa zakładała rozwiązanie KDT z mocy prawa za jednorazową rekompensatą. Notyfikowane do KE w procedurze przejściowej zgodnie z Traktatem Akcesyjnym rozwiązanie, było traktowane przez wytwórców energii elektrycznej jak i ich wierzycieli jako wywłaszczenie z prawnie obowiązujących umów. To rozwiązanie nie zostało wdrożone z uwagi na sprzeciw KE, która potraktowała projekt ustawy, nie jako projekt rozwiązania KDT za rekompensatą (rodzaj wywłaszczenia), ale jako program pomocy publicznej. Reżim wywłaszczenia i program pomocy publicznej pokrywania kosztów osieroconych okazały się nie do pogodzenia.

Potrzeba odejścia od KDT i wprowadzenia rozwiązań korzystniejszych dla rozwoju rynku energii elektrycznej wynika ze strategii rządu i liberalizacji rynku energii elektrycznej w duchu dyrektyw „rynkowych” 92/96/WE i 2003/54/WE, a nie z toczącego się postępowania Komisji Europejskiej wobec KDT jako formy niedozwolonej pomocy publicznej.

W toku postępowania władze polskie pismem z dnia 23 stycznia 2006 r. przedstawiły argumenty mające na celu oddalenie zastrzeżeń KE co do KDT jako niedozwolonej pomocy publicznej. Wskazano, iż KDT stanowią swoistą realizację ważnego interesu publicznego (bezpieczeństwo energetyczne) i nie dają nierynkowych korzyści wytwórcom energii, dlatego nie są podstawą udzielania pomocy publicznej. Ponadto, ze względu na fakt, iż zostały podpisane przed przystąpieniem Polski do UE, zdaniem władz polskich Komisja Europejska nie jest uprawniona do ich oceny. Przedstawiono również argumenty wskazujące, iż nie jest prawidłowe ocenianie KDT w świetle ww. wytycznych.

## **2. Wykorzystanie zasobów węgla kamiennego i brunatnego przez podmioty utworzone w procesie konsolidacji w oparciu o *Program dla elektroenergetyki*.**

Zgodnie z założeniami procesu konsolidacji przedsiębiorstw energetycznych określonymi w „*Programie dla elektroenergetyki*”, powstać mają dwie duże grupy skonsolidowane pionowo. Jedną z udziałem wytwórców energii elektrycznej tj. PKE S.A. i Elektrowni Stalowa Wola S.A., dysponującą mocami wytwórczymi dla których paliwem jest węgiel kamienny, a druga – Polska Grupa Energetyczna - dysponującą mocami wytwórczymi dla których paliwem jest węgiel brunatny i węgiel kamienny. W drugiej grupie proporcja mocy zainstalowanej w jednostkach wytwórczych na węgiel brunatny i na węgiel kamienny będzie jak 64 do 36. W związku z powyższym nie można zgodzić się ze stwierdzeniem, że

preferencje dawane są dla węgla brunatnego. Duży udział jednostek wytwórczych na węgiel brunatny w PGE jest uwarunkowany historycznie i wiąże się z największą polską elektrownią El. Bełchatów S.A. Inwestycje w energetyce są rozłożone na wiele lat, jednak perspektywa ponad 35 lat eksploatacji złóż węgla brunatnego jest wystarczająco długa, aby kontynuować inwestycje w energetykę opartą na węglu brunatnym, przy jednoczesnym rozwoju wykorzystania węgla kamiennego.

Przy utrzymujących się na wysokim poziomie cenach nośników energii pierwotnej, a szczególnie ropy naftowej i gazu, rola węgla jako nośnika energii jest bardzo istotna dla bezpieczeństwa energetycznego państwa. Istnieją znaczne rezerwy dotyczące możliwości opracowania i wdrożenia nowych efektywnych technologii spalania, nowych technologii przerobu węgla na paliwa płynne oraz produkcji ekologicznych sortymentów węgla o wysokiej jakości. Węgiel powinien być postrzegany inaczej niż dotychczas, a więc nie tylko jako paliwo nadające się jedynie do spalania.

Przy utrzymujących się wysokich cenach ropy naftowej i gazu zwiększenie roli węgla kamiennego należy upatrywać w jego przetwórstwie na paliwa płynne oraz w technologiach czystego spalania węgla (*clean coal technology, CCT*). Efekty wynikające z podejmowanych działań w ramach CCT obejmujących opracowanie nowych technologii wydobywania, wzbogacania i utylizacji węgla, których celem jest produkcja paliwa przyjaznego środowisku naturalnemu i czystej energii, uzyskują coraz lepsze efekty na całym świecie. W tym względzie Polska w ramach Komisji Europejskiej podejmuje wysiłki wraz z innymi krajami. W nowych technologiach wytwarzania paliw płynnych (silnikowych, metanolu, syntetycznego gazu ziemnego) możliwe jest znacznie efektywniejsze wykorzystanie węgla, a jednocześnie poprawia to bilans paliw dostarczanych na rynek. Obecnie w związku z wysokimi cenami ropy naftowej może wystąpić sytuacja, że produkcja paliw z węgla stanie się opłacalna w Polsce. Pamiętać należy jednak, że koszty uruchomienia instalacji w skali przemysłowej są bardzo wysokie. Niemniej jednak Kompania Węglowa S.A. prowadzi analizy opłacalności tego typu przedsięwzięcia.

Dodatkowo należy wziąć pod uwagę, że w dniu 14 października 2005 r. został powołany na Śląsku Regionalny Kaster Czystych Technologii Węglowych, w którego skład weszły wyższe uczelnie, instytuty badawcze, przedsiębiorstwa sektora górniczego i energetycznego oraz władze samorządowe. Głównym zadaniem tworzonego systemu jest transfer wiedzy i technologii w oparciu o bezpośrednie kontakty firm i jednostek naukowych zajmujących się technologiami karbo-energetycznymi i karbo-chemicznymi w celu efektywnego i maksymalnego wykorzystania energii chemicznej węgla.

Obecnie prowadzone prace koncepcyjne mogą mieć również szansę na pozyskanie wsparcia finansowego UE i nie można wykluczyć możliwości ubiegania się w przyszłości o wsparcie UE dla samej inwestycji. Wsparcie to będzie jednak zależęć od wyników prac koncepcyjnych oraz nastawienia UE odnośnie roli węgla kamiennego w przygotowywanej polityce energetycznej UE. Zapisy dotyczące Śląskiego Kastru jako wspólnej inicjatywy technologicznej znalazły się w 7 Programie Ramowym UE.

Oprócz oczywistych korzyści dla przedsiębiorstw górniczych związanych ze stałym i pewnym odbiorem produkowanego węgla, z inwestycją w Polsce w technologii produkcji paliw płynnych z węgla można oczekiwać korzyści ogólnospolecznych:

- zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez własną produkcję części zużywanych paliw płynnych i częściowe uniezależnienie się od dostaw zewnętrznych,
- rezygnacja z nieefektywnego ekonomicznie eksportu drogą morską, związanego z kosztami transportu węgla z południa Polski do portów, poprzez wykorzystanie węgla w procesach produkcyjnych bezpośrednio w sąsiedztwie zakładów wydobywczych,
- ustabilizowanie wydobywania węgla i utworzenie nowych miejsc pracy,

- obniżenie kosztów jednostkowych wydobycia węgla poprzez całkowite wykorzystanie zdolności produkcyjnych oraz zmniejszenie udziału kosztów stałych, a poprzez to obniżenie kosztów wytwarzania energii w gospodarce krajowej.
- stworzenie podstaw pod rozwój technologiczny i naukowy w regionie śląskim i małopolskim, a więc zmianę wizerunku tych regionów poprzez rozwój nowoczesnych technologii.

„Program dla elektroenergetyki” w zakresie przekształceń własnościowych i konsolidacji przedsiębiorstw energetycznych dotyczy jedynie spółek Skarbu Państwa. Stąd też, gdy mowa jest o powstaniu czterech silnych pionowo zintegrowanych grup energetycznych to mowa jest wyłącznie o spółkach, których właścicielem jest Skarb Państwa. Poza grupami o których mowa w „Programie ...”, na rynku funkcjonują i nadal będą funkcjonować spółki i grupy spółek będące własnością prywatną np.:

- Vattenfall (Vattenfall Heat and Power – dawne EC Warszawskie oraz Vattenfall Distribution – dawny Górnośląski Zakład Energetyczny),
- STOEN S.A.,
- El. Electrabel Połaniec S.A.,
- spółki grupy EDF (El. Rybnik S.A., EC Kraków S.A., EC Zielona Góra S.A., ZEC Wybrzeże S.A., Kogeneracja Wrocław S.A.),
- CEZ (El. Skawina S.A., EC ELCHO Chorzów Sp. z o.o.),
- EC Nowa Sarzyna S.A.

Dotychczas polski sektor elektroenergetyczny cechował bardzo duży stopień dekoncentracji. Planowana konsolidacja w ramach „Programu ...” nie spowoduje przekroczenia granic koncentracji dopuszczalnej prawem ochrony konkurencji, a jednocześnie powinna stworzyć warunki dla poprawy efektywności funkcjonowania przedsiębiorstw energetycznych i zwiększenia ich możliwości inwestycyjnych. Przed polskim sektorem elektroenergetycznym stoją poważne wyzwania inwestycyjne i bez stworzenia odpowiednich warunków do ich prowadzenia tj. stabilnego otoczenia prawnego, sprawnie funkcjonującego konkurencyjnego rynku energii elektrycznej i silnych podmiotów mogących przeprowadzić inwestycje nie uda się sprostać tym wyzwaniom. Brak możliwości odbudowy mocy wytwórczych oraz zwiększenia potencjału wytwórczego polskiej elektroenergetyki może w przyszłości zagrozić stabilności krajowego rynku energii elektrycznej.

Polski sektor elektroenergetyczny po konsolidacji nadal pozostanie jednym z najbardziej zdekoncentrowanych wśród krajów Unii Europejskiej, jednak to nie tylko stopień koncentracji sektora decyduje o zaistnieniu konkurencji na rynku energii elektrycznej. Od połowy lat 90 – tych XX wieku w UE wdrażane są regulacje mające stworzyć podstawę do funkcjonowania wewnętrznego rynku energii elektrycznej. Ostatnia „dyrektywa rynkowa” 2003/54/WE zostanie w pełni wdrożona od 1 lipca 2007 r., gdy obowiązywać będzie dla wszystkich odbiorców końcowych prawo wyboru sprzedawcy (TPA) oraz zostaną wydzielone prawnie Operatorzy Systemów Dystrybucyjnych. To właśnie te ramy funkcjonalne rynku obok wzmocnienia działania Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki poprzez wyposażenie tego organu w uprawnienia kontrolne oraz monitorujące zachowania rynkowe i reformy prawa energetycznego stanowią fundamenty „Programu dla elektroenergetyki”.

### **3. Prywatyzacja Elektrowni im. Tadeusza Kościuszki S.A. w Połańcu.**

Celem prowadzonych procesów prywatyzacji podmiotów sektora elektroenergetycznego jest zapewnienie ich rozwoju poprzez odpowiedni dostęp do funduszy na inwestycje, zapewnienie wpływów do budżetu państwa, zwiększenie efektywności działania i stymulowanie konkurencji w sektorze oraz restrukturyzacja branży.

Elektrownia im. Tadeusza Kościuszki S.A. w Polańcu została sprywatyzowana w kwietniu 2000 roku na rzecz Tractebel S.A. (obecnie Electrabel S.A.).

Obecne zatrudnienie w elektrowni jest wynikiem realizacji „Programu restrukturyzacji”, który wprowadzono w 2002 r. Przeprowadzona restrukturyzacja zatrudnienia miała charakter dobrowolny z zastosowaniem wysokich odpraw.

Zgodnie z założeniami powyższego programu nastąpiło m.in. wydzielenie działalności pomocniczych poza struktury elektrowni w formie spółek prawa handlowego, realizujących zadania analogiczne jak wcześniejsze służby wewnętrzne na rzecz elektrowni, w tym pozyskują zlecenia zewnętrzne. Zatrudnienie w nich znalazło łącznie ponad 1000 pracowników.

Zmniejszenie zatrudnienia w elektrowni nastąpiło przede wszystkim w wyniku realizacji „Programu dobrowolnych odejść”, z którego skorzystało ok. 780 osób oraz w wyniku odejść pracowników z przyczyn naturalnych.

Łączne zatrudnienie w Elektrowni i w wydzielonych spółkach na koniec 2005 roku wynosiło ok. 1700 osób.

W kwestii wyników finansowych informuję, iż w latach 2003-2005 Spółka osiągała zyski z działalności, w tym za 2005 rok osiągnęła zysk netto w kwocie 20.002 tys. zł, a ogólna sytuacja w tym okresie wskazuje na ciągłą poprawę sytuacji finansowej firmy. Biorąc pod uwagę wskaźniki ekonomiczne sektora wytwórców energii elektrycznej - działania podejmowane przez Zarząd elektrowni powinny przyczynić się do podnoszenia efektywności Spółki.

Należy jednocześnie zwrócić uwagę, iż procesy restrukturyzacji podmiotów gospodarczych, obejmujące m.in. restrukturyzację zatrudnienia, są powszechnym zjawiskiem w ostatnich kilkunastu latach gospodarki, niezależnie od struktury właścicielskiej tych podmiotów.

Przekazując powyższe informacje dotyczące kwestii poruszonych przez Pana Senatora w oświadczeniach złożonych na 9 posiedzeniu Senatu, bardzo proszę Pana Marszałka o przyjęcie ich do akceptującej wiadomości.

z uprzejmymi pozdrowieniami

Wojciech Jasiński